

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Wiedza potrzebna od zaraz - działania informacyjne i poradnicze na rzecz osób z autyzmem”.

Wrzesień 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Autyzm – poradnictwo specjalistyczne przeciw wykluczeniu” realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Sierpień 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Od wykluczenia do integracji - w obronie podstawowych praw osób z autyzmem” realizowanego przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

czerwiec 2014 r., aktualizacja częściowa

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Projekt „Wsparcie osób z autyzmem” I

PARTNERZY PROJEKTU:

Aktualizacja Informatora w ramach Projektu
„Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, socjalno-prawnego oraz udzielanie informacji o uprawnieniach i usługach na rzecz osób z autyzmem i ich rodzin”
współfinansowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych,
październik 2011 r.

Informator dla rodziców osób z autyzmem województwo lubuskie 2009 r.

edycja pierwsza, grudzień 2009 r.

Dane dla województwa lubuskiego zebrali i umieścili w Informatorze
Grzegorz Hadzicki i Grażyna Kochaniak ze Stowarzyszenia Pomocy Osobom Autystycznym
„Dalej Razem” w Zielonej Górze

PRZED DIAGNOZĄ	4
PO DIAGNOZIE.....	6
I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE.....	6
POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO.....	6
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM.....	8
INNE PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	9
II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI.....	11
ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH.....	11
WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU.....	13
PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM.....	17
III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	28
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE.....	28
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE - ZASIŁEK CELOWY.....	29
PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE.....	30
IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN.....	31
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY.....	31
ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI.....	33
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE.....	40
SPECJALNY ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY.....	42

V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	45
TRYB ORZEKANIA.....	45
LEGITYMACJE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ.....	47
ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ.....	47
VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON.....	48
TURNUS REHABILITACYJNY.....	48
DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH.....	50
VII. WSPARCIE DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM.....	51
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY.....	51
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ.....	55
ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ – BRAK.....	57
VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	57
SPIS ORGANIZACJI W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM.....	58

PRZED DIAGNOZĄ

– podejrzenie autyzmu lub innych całościowych zaburzeń rozwojowych

Z badań wynika,
że w większości przypadków
pierwszy niepokój i podejrzenie,
że rozwój dziecka nie jest prawidłowy,
sygnalizują rodzice.

Jest to oczywiste ze względu na charakter zaburzeń autystycznych – są to zaburzenia relacji i porozumiewania się z innymi osobami oraz tendencja do nietypowych, dziwnych, stereotypowych zachowań i zainteresowań, ograniczenie różnorodności zabawy. Wczesne oznaki takich nieprawidłowości rozwojowych są najbardziej zauważalne w naturalnych relacjach i sytuacjach domowych, rodzinnych. Dlatego pierwsi spostrzec je mogą rodzice.

Niekiedy sygnał wypytywa od członków dalszej rodziny, opiekunek, lekarzy, wychowawców przedszkolnych, psychologów lub innych osób mających kontakt z dzieckiem. W przypadku takich podejrzeń, warto szybko zgłosić się na wizytę do specjalistycznego ośrodka (Poradni dla Dzieci z Autyzmem) z prośbą o ocenę rozwoju dziecka (szybko z tego względu, że oczekiwanie na termin wizyty może być długie). W większości tego rodzaju placówek, również finansowanych przez NFZ, **nie jest wymagane skierowanie**. Jeżeli jego przedstawienie jest wymagane, poproś o nie lekarza rodzinnego lub pediatrę w Twojej Poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

**Informacje o placówkach, w których możesz uzyskać
pomoc diagnostyczną, znajdziesz w rozdziale
ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE**

■ **WAŻNE INFORMACJE** ►► Twoje dziecko i Ty potrzebujecie konkretnej oceny prawidłowości rozwoju dziecka – wykluczenia lub potwierdzenia zaburzeń – przez postawienie rozpoznania zgodnego z kryteriami diagnostycznymi obowiązującej w Polsce klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10 (*patrz ramka z wykazem rozpoznań CAŁOŚCIOWYCH ZABURZEŃ ROZWOJOWYCH*).

CAŁOŚCIOWE ZABURZENIA ROZWOJOWE

Wykaz rozpoznań według obowiązującej w Polsce
Międzynarodowej Klasyfikacji
Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10

F 84 Całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.0 Autyzm dziecięcy

F 84.1 Autyzm atypowy

F 84.2 Zespół Retta

F 84.3 Inne dziecięce zaburzenia dezintegracyjne

F 84.4 Zaburzenia hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym i ruchami stereotypowymi

F 84.5 Zespół Aspergera

F 84.8 Inne całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.9 Całościowe zaburzenia rozwojowe, nieokreślone

W przypadkach trudnych diagnostycznie może to być początkowo rozpoznanie wstępne, do dalszej obserwacji i weryfikacji diagnozy w ciągu kilku miesięcy. Placówka, stawiająca rozpoznanie wstępne, powinna wskazać jak i gdzie kontynuować postępowanie diagnostyczne.

W przypadku występowania nieprawidłowości w rozwoju, przedłużenie procesu stawiania ostatecznej diagnozy nie powinno odraczać podjęcia oddziaływań terapeutycznych.

Ze względu na ewentualną potrzebę zapewnienia dziecku odpowiednich świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej, konieczne jest uzyskanie **potwierdzenia rozpoznania w formie pisemnego zaświadczenia.**

■ **UWAGA** ► Opisany wyżej proces diagnostyczny dotyczy ustalenia rozpoznania rozumianego w sensie medycznym, to znaczy czy w przypadku Twojego dziecka występuje lub nie występuje autyzm dziecięcy bądź inne całościowe zaburzenie rozwojowe (ze spektrum autyzmu). Taka diagnoza w terminologii medycznej określana jest jako **diagnoza nozologiczna** (oznacza rozpoznanie konkretnej jednostki chorobowej lub zespołu zaburzeń zgodnie z kryteriami diagnostycznymi klasyfikacji ICD-10).

Oprócz diagnozy nozologicznej niezbędne jest również dokonanie **diagnozy funkcjonalnej** Twojego dziecka. **Diagnoza funkcjonalna** określa poziom rozwojowy dziecka we wszystkich istotnych funkcjach, m.in. ruchowych, percepcyjnych, poznawczych, porozumiewania się z otoczeniem, w odniesieniu do inwentarzy prawidłowego rozwoju. Dokonywana jest przy pomocy odpowiednich skal i testów. Najczęściej stosowanym narzędziem diagnostycznym dla dzieci z autyzmem jest PEP-R (Profil Psychoedukacyjny wg E. Schoplera), a dla młodzieży i dorosłych z autyzmem – jego odpowiednia do wieku wersja AAPEP (lub nowsza TTAP). Diagnoza funkcjonalna jest podstawą do tworzenia **indywidualnych planów i programów terapeutycznych oraz edukacyjnych** dla dzieci i młodzieży z autyzmem. Powinna być cyklicznie ponawiana w miarę rozwoju dziecka. Jest podstawą kompleksowego postępowania terapeutycznego. Dlatego jest niezbędna w następnych etapach po diagnozie nozologicznej.

PO DIAGNOZIE

Jeżeli w wyniku postępowania diagnostycznego podejrzenie zaburzeń rozwoju u Twojego dziecka zostało potwierdzone, jeżeli rozpoznano u niego autyzm dziecięcy, Zespół Aspergera lub inne całościowe zaburzenie rozwojowe to:

twoje dziecko powinno zostać jak najszybciej objęte pomocą terapeutyczną, rehabilitacyjną i edukacyjną.

Składają się na nią świadczenia zdrowotne, edukacyjne (dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz pomocy społecznej, które przedstawiamy w kolejnych rozdziałach Informatora.

■ **UWAGA** ► Z interwencją terapeutyczną nie można czekać również w przypadku przedłużania się procesu diagnostycznego.

Może mieć miejsce sytuacja, w której ze względu na trudności diagnostyczne po pierwszych wizytach nie zostało jeszcze postawione ostateczne, jednoznaczne rozpoznanie. Niezbędna jest wówczas dłuższa obserwacja, kontynuacja postępowania diagnostycznego. Jednak jeżeli diagnoza wstępna potwierdza podejrzenie całościowych zaburzeń rozwojowych, konieczne jest podjęcie oddziaływań terapeutycznych i rehabilitacyjnych bezzwłocznie, na podstawie wstępnego rozpoznania, nie czekając na potwierdzenie ostatecznej diagnozy.

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

■ POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

System opieki zdrowotnej w Polsce powinien obejmować pomocą specjalistyczną osoby z autyzmem. Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) zawiera umowy na świadczenie usług zdrowotnych dla osób z autyzmem i innymi pokrewnymi zaburzeniami rozwojowymi. Usługi te są kontraktowane w ramach Poradni dla Osób z Autyzmem. Także Poradnie Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży mogą zaktraktować świadczenia zdrowotne dla osób z autyzmem, jeżeli prowadzą odpowiednie programy terapeutyczne dla tych osób. NFZ zawiera kontrakty na świadczenia Poradni dla Osób z Autyzmem również z niepublicznymi poradniami (niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej NZOZ), prowadzonymi przez organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje) oraz podmioty prywatne.

■ **UWAGA** ► Twoje dziecko może skorzystać ze świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, jeżeli odprowadzane są składki zdrowotne za dziecko (powinno być ono zgłoszone do ubezpieczenia). Korzystając ze służby zdrowia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, należy przedstawić dowód ubezpieczenia.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do świadczeń zdrowotnych

(odległy termin wizyty, brak miejsc, brak specjalistycznych placówek zdrowotnych dla osób z autyzmem) skargi możesz kierować do:

Działu Skarg, Wniosków i Leczenia Za granicą w Wydziale Spraw Świadczeniobiorców w Lubuskim Oddziale Wojewódzkim NFZ

ul. Podgórna 9b, 65-057 Zielona Góra, tel. (068) 328 76 76,

e-mail: zadajpytanie@nfz-zielonagora.pl

Działu Skarg i Wniosków przy Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia

ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa, tel. (022) 572 61 55, 572 61 95

Biura Rzecznika Praw Pacjenta

ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa, sekretariat: tel. (022) 532 82 50, fax (022) 532 82 30

ogólnopolska bezpłatna infolinia: 800 190 590

e-mail: sekretariat@bpp.gov.pl

www.bpp.gov.pl

Fundacji Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej

ul. Nowogrodzka 62a lok. 315, 02-002 Warszawa, tel. (022) 474 15 22, fax (022) 474 15 23

e-mail: kontakt@prawapacjenta.eu

<http://www.prawapacjenta.eu/>

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń zdrowotnych może być:

- dla osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę – druk ZUS RMUA wydawany przez pracodawcę, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja ubezpieczeniowa wraz z aktualnym wpisem i pieczętką (wpis ten ważny jest tylko miesiąc),
- dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą – aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- dla osoby ubezpieczonej w KRUS – legitymacja KRUS wraz z dowodem wpłaty ostatniej składki na ubezpieczenie społeczne,
- dla emerytów i rencistów – legitymacja emeryta lub rencisty lub aktualny odcinek emerytury lub renty,
- dla osoby bezrobotnej – aktualne zaświadczenie z Urzędu Pracy,
- dla osoby ubezpieczonej dobrowolnie – umowa zawarta z NFZ wraz z aktualnym dowodem opłaty składki,
- dla członka rodziny osoby ubezpieczonej – dowód opłacenia składki zdrowotnej przez osobę, która zgłosiła członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego, legitymacja rodzinna z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualną datą i pieczętką płatnika lub ZUS, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja emeryta lub rencisty z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualnym odcinkiem emerytury lub renty; w przypadku członków rodziny – dzieci, które ukończyły 18 r.ż., dodatkowo należy przedstawić dokument potwierdzający fakt kontynuacji nauki (do 26 r.ż.) lub dokument potwierdzający znaczny stopień niepełnosprawności.

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, które poradnie zawarły kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia na leczenie osób z autyzmem można uzyskać:

- dzwoniąc na prowadzoną w oddziale wojewódzkim NFZ infolinię dotyczącą kontraktów zawartych na świadczenia zdrowotne:

Lubuski Oddział Wojewódzki NFZ:

tel. (068) 328 76 00, fax (068) 328 76 57

e-mail: info@nfz-zielonagora.pl

- na stronie internetowej:

<https://aplikacje.nfz.gov.pl/umowy/Provider/Index?ROK=2015&OW=04&ServiceType=04&Code=&Name=&City=&Nip=&Regon=&Product=%C5%9Bwiadczenia+dla+os%C3%B3b+z+autyzmem&OrthopedicSupply=false>

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM DZIAŁAJĄCE W RAMACH PUBLICZNEJ SŁUŻBY ZDROWIA

BRAK

NIEPUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ:

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM,

KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Zielona Góra

NZOZ Ośrodek Diagnostyczno, Leczniczo, Rehabilitacyjny "Elfik"

Poradnia dla osób z autyzmem dziecięcym lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju

ul. Anieli Krzywoń 16, 65-534 Zielona Góra, tel. (068) 323 06 14

e-mail: elfik@elfik.com.pl

<http://www.elfik.zgora.pl/poradnia-dla-osob-z-autyzmem-dzieci-cym.html>

Dni i godziny przyjmowania pacjentów:

podziałek – czwartek 8.00-19.00,

piątek 8.00- 16.00,

sobota 9.00-12.00

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju

- diagnoza kompleksowa: nozologiczna i funkcjonalna

kryteria zapisów: dzieci i młodzież do 18 r.ż

orientacyjny czas oczekiwania: około 6 miesięcy

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwoju

- układanie indywidualnych planów pracy terapeutycznej

- terapia indywidualna

- terapia grupowa

- terapia behawioralna

- logorytmika
 - terapia muzyką
 - terapia psychologiczna
 - terapia pedagogiczna
 - terapia logopedyczna
 - fizjoterapia
 - zalecenia do pracy w domu
- kryteria zapisów:** dzieci i młodzież do 18 r.ż
orientacyjny czas oczekiwania: po diagnozie

INNE PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Gorzów Wielkopolski

Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem

ul. Walczaka 42, blok 15, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel/ fax (095) 722 60 97

e-mail: autyzm1_gorzow@wp.pl

<http://www.autyzm-gorzow.org/>

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
środa 14.00-16.00*

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- socjoterapia - terapia grupowa dla dzieci i młodzieży z zespołem Aspergera i wyżej funkcjonujących dzieci z autyzmem

orientacyjny czas oczekiwania: na bieżąco

kryteria wiekowe: dzieci szkolne i młodzież

Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
środa 8.00-15.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera
- diagnoza funkcjonalna

orientacyjny czas oczekiwania: na bieżąco

kryteria zapisów: dzieci do 9 roku życia

Grupa wsparcia dla rodziców

Uwaga: spotkania w środy

Wydawanie Biuletynu Informacyjnego – kwartalnik propagujący wiedzę o autyzmie

Zielona Góra

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem”

ul. Sienkiewicza 10, 65-443 Zielona Góra, biuro: tel. 0 502 030 516, (068) 455 69 40

e-mail: biuro@autyzm.zgora.pl

www.autyzm.zgora.pl

*Dni i godziny otwarcia biura:
poniedziałek – piątek godz. 7.30 – 15.30*

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
terminy diagnoz ustalane indywidualnie, po wcześniejszym kontakcie telefonicznym.*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, (zaburzenia ze spektrum autyzmu)
- diagnoza nozologiczna, diagnoza funkcjonalna, PEP-R

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, zaburzenia ze spektrum autyzmu
- terapia indywidualna
- zajęcia logopedyczne

orientacyjny czas oczekiwania: w miarę wolnych miejsc

kryteria wiekowe: dzieci, młodzież, dorośli

Uwaga: terapia i rehabilitacja prowadzona jest przez Stowarzyszenie dla jego członków w ramach projektów.

Aktualnie w terapii mogą uczestniczyć osoby z woj. lubuskiego oraz części województw dolnośląskiego i wielkopolskiego.

Gubin

- terapia indywidualna dla dzieci z autyzmem z Gubina i okolic

Dni i godziny: wg indywidualnego rozkładu

*Miejsce: sala Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego
ul. Piastowska 22, 66-620 Gubin*

Kontakt telefoniczny za pośrednictwem Stowarzyszenia.

Brody

Świetlica terapeutyczna dla dzieci z autyzmem

- terapia indywidualna i grupowa dla dzieci z autyzmem z Brodów i okolic

Dni i godziny: pt. 10.00-16.30

Miejsce: Świetlica, ul. Polna 1, Brody

Kontakt telefoniczny za pośrednictwem Stowarzyszenia.

GRUPA WSPARCIA DLA RODZICÓW I OPIEKUNÓW

Uwaga: spotkania raz w miesiącu

SZKOLENIA

- dla rodziców
- dla nauczycieli
- specjalistyczne dla terapeutów
- dla wolontariuszy

OKOLICZNOŚCIOWE IMPREZY INTEGRACYJNE

AKCJE PROMUJĄCE WIEDZĘ O AUTYZMIE

II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI

■ ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Poradnie wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego niezbędne w przedszkolach i szkołach oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, udzielają też pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i ich rodzinom.

Do zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należy m.in. terapia zaburzeń rozwojowych, pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny oraz szkoły.

Poradnie wydają opinie w sprawach dotyczących m.in.:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- dostosowania wymagań edukacyjnych, wynikających z programu nauczania, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.

Pomoc oferowana w ramach poradni psychologiczno-pedagogicznych jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 11 grudnia 2002 r.
w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych,
w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r., nr 5, poz. 46)*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dotyczące poradni psychologiczno-pedagogicznych powinny znajdować się w starostwie w Wydziale Edukacji (Oświaty) oraz w analogicznym wydziale Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy. Informacji tych można także szukać w Kuratorium Oświaty.

W województwie lubuskim wykaz poradni psychologiczno-pedagogicznych można znaleźć na stronie internetowej Lubuskiego Kuratorium Oświaty:

<http://www.ko-gorzow.edu.pl/szkoy-i-placowki/2029-listy-adresowe->

► **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:**

Gorzów Wielkopolski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

ul. Czereśniowa 4i, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 732 07 36, 722 42 26

e-mail: zpppgorzow@wp.pl

<http://www.zppp-gorzow.pl/>

Zielona Góra

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Drzewna 13, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 324 16 95, 324 75 17

e-mail: poradniapp.zg@o2.pl

www.poradniapsych-ped.bipzielonagora.pl

powiat krośnieński

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Puławskiego 1, 66-620 Gubin, tel. (068) 455 82 52

e-mail: ppp_gubin@interia.pl

<http://www.pppgubin.iaw.pl/pl>

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

ul. Piastów 10 B, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. (068) 383 02 60,

fax (068) 383 02 61

e-mail: poradniakrosno@poczta.onet.pl

www.bip-poradniakrosnoo.pl

powiat międzyrzecki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mickiewicza 1, 66-440 Skwierzyna, tel./ fax (095) 717 03 85

e-mail: ppp-skwierzyna@o2.pl

<http://www.miedzyrzecz.ppp2.bip.net.pl/>

powiat nowosolski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Piłsudskiego 65, 67-100 Nowa Sól, tel./ fax (068) 387 47 00, 388 20 81

e-mail: sekretariat@pppns.pl

<http://www.pppns.pl/>

powiat słubicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

ul. Sienkiewicza 28, 69-100 Słubice, tel./ fax (095) 758 22 99

e-mail: pppslubice@wp.pl

<http://www.pppslubice.pl/>

■ Wczesne wspomaganie rozwoju

Pomoc ta organizowana jest dla małych dzieci (od urodzenia do momentu pójścia do szkoły, zazwyczaj do 7 roku życia). Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci ma na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności, do podjęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie może być organizowane w przedszkolu, w szkole podstawowej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w publicznej i niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w szczególności dysponują środkami dydaktycznymi i sprzętem, niezbędnymi do prowadzenia wczesnego wspomaganie. Jednak nie wszystkie ww. placówki prowadzą wczesne wspomaganie rozwoju.

Pomoc ta oferowana jest przez zespół specjalistów, w skład którego wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem psychoruchowym: oligofrenopedagog, tyflopedagog lub surdopedagog, psycholog, logopeda, inni specjaliści – w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny.

Zespół ten ustala kierunki pracy z dzieckiem oraz harmonogram podejmowanych działań w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz wsparcia jego rodziny. Poza tym do jego zadań należy: nawiązanie współpracy z zakładem opieki zdrowotnej lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy, opracowanie i realizacja indywidualnego programu pracy z dzieckiem i jego rodziną, analiza skuteczności pomocy udzielanej w ramach wczesnego wspomaganie. Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie organizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu.

■ **UWAGA** ► Ze względu na bardzo małą liczbę godzin przewidzianą w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju (od jednej do dwóch godzin tygodniowo) forma ta może być jedynie uzupełnieniem podstawowych form terapii dla dzieci z autyzmem i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju.

Aby dziecko mogło skorzystać z tego rodzaju wsparcia, musi mieć wydaną opinię o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. Opinie te wydają publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne.

Pomoc oferowana w ramach wczesnego wspomagania rozwoju jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 4 kwietnia 2005 r.
w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci (Dz. U. z 2005 r., nr 68, poz. 587).*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Przede wszystkim postaraj się dotrzeć do publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Twoim mieście lub powiecie. Tam można dowiedzieć się o placówkach oświatowych, w których jest prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Informacje te powinny znajdować się także w Wydziale Edukacji (Oświaty) Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy oraz w analogicznym wydziale w starostwie powiatu.

Gorzów Wielkopolski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Pankiewicza 5-7, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 733 04 67, 733 04 68
e-mail: porpsychped1@powiatgorzowski.pl
<http://www.ppp1.powiatgorzowski.pl/>

Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 9 „Na Zielonym Wzgórzu”

ul. Widok 25, 66-412 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 732 18 80
e-mail: p9@edu.gorzow.pl
<http://mpi9.it-gorzow.pl/>

Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 27

ul. Śląska 42, 66-405 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 736 96 06
e-mail: p27@edu.gorzow.pl
<http://www.mpi27.edu.pl/>

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

ul. Czereśniowa 2, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 732 07 36, 722 42 26
e-mail: zpppgorzow@wp.pl
<http://www.zppp-gorzow.pl/>

Zielona Góra

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Drzewna 13, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 324 16 95, 324 75 17

e-mail: poradniapp.zg@o2.pl

www.poradniapsych-ped.bipzielonagora.pl

powiat krośnieński

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Zespół Szkół Specjalnych

ul. Poznańska 88, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. (068) 383 54 07

e-mail: zss_sekretariat@op.pl

http://www.zsskrosno.pl/

powiat międzyrzeczki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mickiewicza 1, 66-440 Skwierzyna, tel./ fax (095) 717 03 85

e-mail: ppp-skwierzyna@o2.pl

http://www.miedzyrzecz.ppp2.bip.net.pl/

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Spacerowa 1, 66-300 Międzyrzecz, tel./ fax (095) 742 95 10

e-mail: poradnia@poczta.fm

oraz w:

Filii w Trzciel

ul. Poznańska 9, 66-320 Trzciel, tel. (095) 743 19 66

e-mail: ppptrzciel@interia.pl

powiat słubicki

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzone jest przy:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Sienkiewicza 28, 69-100 Słubice, tel./ fax (095) 758 22 99

e-mail: pppslubice@wp.pl

http://www.pppslubice.pl/

powiat strzelecko-drezeński

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kościuszki 31, 66-530 Drezdenko, tel. (095) 762 09 82, 762 36 40

e-mail: poradnia@pppdrezdenko.pl

http://www.pppdrezdenko.pl/index.php

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Okrężna 14, 66-500 Strzelce Krajeńskie, Sekretariat: tel. (095) 763 22 47,

Dyrektor: tel. (095) 763 91 93

e-mail: sekretariat@pppstrzelce.pl

<http://www.pppstrzelce.pl/>

powiat zielonogórski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Bajkowe Przedszkole Misia Uszatka Nr 5 z Oddziałem Integracyjnym

os. Nadodrzańskie 3B, 66-100 Sulechów, tel. (068) 385 25 12

e-mail: bajkowe@go2.pl

<http://www.przedszkole5.eu/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Łączna 1, 66-100 Sulechów, tel. (068) 385 22 04, 385 26 49

e-mail: osw_sulechow@poczta.fm

<http://soswsulechow.edupage.org/>

powiat żagański

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu

ul. Śląska 1, 68-100 Żagań, tel. (068) 477 29 00, 477 29 03, 477 29 09, 477 29 11

e-mail: sekretariat@poradnia.zagan.pl, (dyrektor) hszypo@poradnia.zagan.pl

<http://poradnia.zagan.pl/>

powiat żarski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej

Plac Inwalidów 12, 68-200 Żary, tel./ fax (068) 470 64 97,

tel. (dyrektor) (068) 470 64 96

e-mail: zss-zary@wp.pl

<http://www.zss-zary.prv.pl/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żarach

ul. Wrocławska 5, 68-200 Żary, tel./ fax (068) 479 43 83

e-mail: sekretariat@pppzary.pl

<http://www.pppzary.pl/>

■ PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM

Dzieci z autyzmem, z zespołem Aspergera i innymi zaburzeniami rozwojowymi w wieku przedszkolnym i szkolnym mają prawo do otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. O jego wydanie wnioskuje rodzice.

Orzeczenie to jest wydawane dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki i metod kształcenia. Na tej podstawie przedszkole lub szkoła dostosowuje warunki i formy nauczania do potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu. Prawo oświatowe gwarantuje dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi możliwość uczęszczania do wszystkich typów przedszkoli i szkół: ogólnodostępnych (tzw. masowych), integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, specjalnych, z oddziałami specjalnymi.

Placówka oświatowa, do której uczęszcza dziecko, ma zapewnić mu realizację zaleceń określonych w orzeczeniu. Uczeń taki ma także prawo do dostosowania treści nauczania, a co za tym idzie – dostosowania systemu jego oceniania. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z autyzmem wydają poradnie psychologiczno-pedagogiczne wskazane przez kuratora oświaty.

Jeżeli stan zdrowia dziecka znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły (w tym do kl. 0), może być wydane orzeczenie o nauczaniu indywidualnym. Zajęcia te mogą być organizowane w domu rodzinnym, szkole lub w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. Możliwe jest także wprowadzanie ucznia na zajęcia z innymi dziećmi, z klasą.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2005 r., nr 19, poz. 166),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2005 r., nr 19, poz. 167),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2008 r., nr 173, poz. 1072),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2008 r., nr 175, poz. 1086).*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o przedszkolach i szkołach integracyjnych można znaleźć w Urzędzie Gminy (Miasta) oraz w Kuratorium Oświaty. Informacje o szkołach specjalnych znajdują się w starostwach powiatu i w Kuratoriach Oświaty.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, przedszkola, szkoły, poradni psychologiczno-pedagogicznej możesz kontaktować się z:

- wójt, burmistrz, prezydentem miasta odpowiedzialnym za sprawy edukacji,
- starostą odpowiedzialnym za sprawy edukacji (jeżeli chodzi o szkoły specjalne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne).

Jeżeli przedszkole, szkoła, poradnia psychologiczno-pedagogiczna łamie prawa ucznia (nie realizuje zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, nie organizuje zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, nie dostosowuje programu nauczania do potrzeb dziecka z orzeczoną kształceniem specjalnym), możesz kontaktować się z Rzecznikiem Praw Ucznia (osobą odpowiedzialną za kształcenie uczniów niepełnosprawnych) w:

Lubuskie Kuratorium Oświaty

ul. K. Jagiellończyka 10, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel.(095) 720 84 12,
fax (95) 722 37 26
e-mail: kuratorium@ko-gorzow.edu.pl
<http://www.ko-gorzow.edu.pl/>

lub delegaturą Kuratorium Oświaty na Twoim terenie:

Delegatura Kuratorium Oświaty w Zielonej Górze

ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra, tel. (068) 325 35 41, 456 53 48,
fax (068) 325 35 41

■ **SZKOŁY, W KTÓRYCH UCZĄ SIĘ DZIECI Z AUTYZMEM**

Dzieci z autyzmem mają prawo uczęszczać do wszystkich placówek edukacyjnych (ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych).

Spis przedszkoli i szkół znajduje się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim:

<http://www.ko-gorzow.edu.pl/szkoy-i-placowki/2029-listy-adresowe->

■ **SZKOŁY I PRZEDSZKOLA SPECJALNE ORAZ PROWADZĄCE ODDZIAŁY SPECJALNE:**

Zielona Góra

Zespół Szkół Specjalnych Nr 1

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

ul. Zachodnia 61, 65-552 Zielona Góra, tel./ fax (068) 326 18 45

e-mail: zss1@zg.interklasa.pl

www.zss1.zgora.pl

powiat krośnieński

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej
Wczesne Wspomaganie Rozwoju
Przedszkole Specjalne
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Internat
ul. Piastowska 22, 66-620 Gubin, tel. (068) 359 44 86
e-mail: soswgubin@poczta.onet.pl
<http://www.sosw.gubin.com.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych
Podstawowa Specjalna nr 4
Gimnazjum Specjalne nr 2
ul. Poznańska 88, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. (068) 383 54 07
e-mail: zss_sekretariat@op.pl
<http://www.zsskrosno.pl>

powiat międzyrzecki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej
Przedszkole Specjalne
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
ul. Konstytucji 3 Maja 60, 66-300 Międzyrzecz, tel./ fax (095) 741 24 59
e-mail: oswmcz@interia.pl
<http://www.sosw.miedzyrzecz.pl/news.php>

powiat nowosolski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka
Szkoła Podstawowa Specjalna
- Oddział dla dzieci z autyzmem i niepełnosprawnością sprzężoną
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Zespoły Rewalidacyjno-Wychowawcze
Internat
ul. Arciszewskiego 13, 67-100 Nowa Sól, tel. (068) 388 24 40, 387 03 95
e-mail: poczta@soswnowasol.pl; j.ostrowska@soswnowasol.pl (dyrektor)
<http://www.soswnowasol.pl/>

powiat słubicki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Małego Dziecka
Oddział Przedszkolny
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Zespół Edukacyjno-Terapeutyczny
Integrant

Al. Niepodległości 23, 69-100 Słubice, tel./ fax (095) 758 23 02

e-mail: sow11@poczta.onet.pl

<http://www.sosw-slubice.pl/>

- w Ośrodku utworzono klasy dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

powiat strzelecko-drezdeński

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka
Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna
Publiczne Gimnazjum Specjalne
Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Publiczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

ul. Kościuszki 28, 66-500 Strzelce Krajeńskie, tel./ fax (095) 763 11 05

e-mail: sosw.strzelce@interia.pl

<http://www.soswstrzelce.nets.pl/news.php>

powiat sulęciński

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
Internat

ul. Lipowa, 69-200 Sulęcín, tel./ fax (095) 755 29 61

e-mail: szkolniak.sosw@wp.pl; danuta.malinowska@powiatsulecinski.pl

<http://www.sosw-sulecin.pl/>

powiat świebodziński

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Okrężna 4, 66-440 Skwierzyna, tel. (068) 475 51 18

powiat wschowski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka
Przedszkole Specjalne nr 6 „Kraina Tęczy” dla dzieci upośledzonych umysłowo
w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi
oraz autyzmem
- 1 grupa dla dzieci z autyzmem
Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy
Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy
ul. Kościuszki 25, 67-400 Wschowa, tel. (065) 540 18 76, fax (065) 540 18 74
e-mail: sekretariat@sosw.wschowa.com.pl
<http://www.sosw.wschowa.com.pl/>

powiat zielonogórski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Górzycowo 54, 66-130 Cigacice, tel. (068) 385 12 34
e-mail: osrodek@sosw-gorzycowo.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka
Przedszkole Specjalne
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
Zespoły Edukacyjno-Terapeutyczne
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy
Oddział Rewalidacyjno-Wychowawczy
Internat
ul. Łączna 1, 66-100 Sulechów, tel. (068) 385 22 04, 385 26 49
e-mail: osw_sulechow@poczta.fm
<http://soswsulechow.edupage.org/>

powiat żagański

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka
Szkoła Podstawowa Specjalna
Gimnazjum Specjalne
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy
Zespoły Rewalidacyjno-Wychowawcze
ul. Sobieskiego 69, 67-300 Szprotawa, tel./ fax (068) 376 58 79
e-mail: oswych.szprotawa@wp.pl
www.szprotawa-sosw.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Zespół Rewalidacyjno-Wychowawczy

ul. X Lecia PL 19-21, 68-100 Żagań, tel. / fax (068) 478 77 77,

tel. (068) 478 77 79 (Dyrektor), 478 22 69 (Wicedyrektor)

e-mail: sosw@sosw.zagan.pl

<http://www.sosw.zagan.pl/>

powiat żarski

Przedszkole Słoneczne Nr 2 w Lubsku z Oddziałem Specjalnym

ul. Piastowska 27, 68-300 Lubsko, tel./ fax (068) 457 35 53

e-mail: p2sloneczne@wp.pl

<http://www.p2.lubsko.eu/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Pawła II w Lubsku

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Internat

ul. Szkolna 4, 68-300 Lubsko, tel. / fax (068) 372 03 16

e-mail: oswlubsko@wp.pl; elamacko@op.pl (Dyrektor)

<https://soswlubsko.edupage.org/>

- w Ośrodku utworzono 3 klasy dla uczniów z autyzmem

Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej

Wczesna Interwencja i Wspomaganie Rozwoju Małego Dziecka

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Zespoły Rewalidacyjno-Wychowawcze

Plac Inwalidów 12, 68-200 Żary, tel./ fax (068) 470 64 97, tel. (068) 470 64 96

e-mail: zss-zary@wp.pl

<http://www.zss-zary.prv.pl/>

■ SZKOŁY I PRZEDSZKOLA INTEGRACYJNE LUB Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI:

Gorzów Wielkopolski

Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 9 „Na Zielonym Wzgórzu”

ul. Widok 25, 66-412 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 732 18 80
e-mail: p9@edu.gorzow.pl
<http://mpi9.it-gorzow.pl/>

Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 27

ul. Śląska 42, 66-405 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 736 96 06
e-mail: p27@edu.gorzow.pl
<http://www.mpi27.edu.pl/>

Szkoła Podstawowa Nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Towarowa 21, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 722 53 92
e-mail: sp10@edu.gorzow.pl (Dyrektor); sp10gorzow@wp.pl (sekretariat)
<http://gorzowsp10.vixo.pl/>

Zespół Szkół nr 13 z Oddziałami Integracyjnymi

www.zs13gorzow.pl

Szkoła Podstawowa Nr 13 im. Arkadego Fiedlera (klasy IV-VI)

ul. Szwoleżerów 2, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel./ fax (095) 732 22 37
e-mail: zs13@edu.gorzow.pl
<http://zs13gorzow.republika.pl/>

Gimnazjum Nr 13

<http://zs13gorzow.republika.pl/index1.html>

**Szkoła Podstawowa Nr 13 z Oddziałami Integracyjnymi „Mała Trzynastka”
(kl. I-III) Filia ZS Nr 13**

ul. Paderewskiego 5, tel. (095) 722 97 44
<http://sp13filiagorzow.cba.pl/>

Zespół Szkół nr 20 z Oddziałami Integracyjnymi

Szkoła Podstawowa Nr 20 im. Bohaterów Westerplatte z Oddziałami Integracyjnymi

Gimnazjum Nr 20 im. Jana Nowaka Jeziorańskiego z Oddziałem Integracyjnym

ul. Szarych Szeregów 7, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel./ fax (095) 722 94 55
e-mail: zs20@edu.gorzow.pl
<http://www.zs20.webserwer.pl/news.php>

Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 16 z Oddziałami Integracyjnymi

Szkoła Podstawowa Nr 16 z Oddziałami Integracyjnymi

Gimnazjum Nr 16

VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Józefa Piłsudskiego

ul. Dunikowskiego 5, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 721 36 24,
fax (095) 721 39 18
e-mail: zso16@edu.gorzow.pl
<http://www.zso16.edu.gorzow.pl/>

Zielona Góra

Miejskie Przedszkole Nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Monte Casino 21a, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 454 18 80
e-mail: mp10@zg.interklasa.pl
www.bip.przedszkole10.pl

Miejskie Przedszkole Nr 21 z Oddziałem Integracyjnym

ul. Rydza Śmigłego 5, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 453 10 55
e-mail: mp21zgora@wp.pl
http://www.przedszkole21.pl/str_glowna.php

Szkoła Podstawowa Nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi

im. Kornela Makuszyńskiego

ul. Spawaczy 3d, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 451 89 51
e-mail: sp11zg@o2.pl
<http://sp11zg.prv.pl/>

Zespół Edukacyjny Nr 1 im. Jeana de La Fontein'a

Miejskie Przedszkole Nr 12 „Truskawkowe Przedszkole”

Szkoła Podstawowa Nr 5

Gimnazjum

ul. Truskawkowa 12, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 327 17 58, tel./ fax (068) 324 81 11
e-mail: ze1@zg.interklasa.pl
<http://www.ze1.zgora.pl/cms/>

Zespół Edukacyjny Nr 2

Szkoła Podstawowa Nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi

Miejskie Przedszkole Nr 30 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Staffa 10, 65-001 Zielona Góra, tel. (068) 453 88 83, fax (068) 453 88 84
e-mail: ze2@zg.interklasa.pl
www.bip.sp17.pl

powiat międzyrzeczki

Przedszkole Nr 4 „Bajkowa Kraina” z Oddziałem Integracyjnym

ul. Zachodnia 8. 66-300 Międzyrzecz, tel. (095) 741 24 69
e-mail: poczta@p4miedzyrzecz.pl
<http://www.p4miedzyrzecz.pl/>

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 2 im. Szarych Szeregów

ul. Staszica 9, 66-300 Międzyrzecz, tel. (095) 741 24 77
e-mail: reporter2@poczta.onet.pl
<http://sp2miedzyrzecz.edupage.org/>

Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Powstańców Wielkopolskich

ul. Mickiewicza 5, 66-300 Międzyrzecz, tel. (095) 741 27 15
e-mail: trojkamcz@poczta.onet.pl; sp3@miedzyrzecz.pl (Dyrektor)
<http://www.sptrzy.republika.pl/>
- klasy integracyjne

Gimnazjum Nr 2 im. Adama Mickiewicza

ul. Komisji Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz, tel. (095) 741 18 46

e-mail: sekretariat-g2@wp.pl

<http://www.g2.miedzyrzecz.pl/news.php>

- klasy integracyjne

Zespół Szkół Budowlanych

2 Technikum im. Augusta Emila Fieldorfa – „Nila”

Zasadniczej Szkole Zawodowej im. Augusta Emila Fieldorfa- „Nila ”

z Oddziałami Integracyjnymi

II Liceum Profilowanym z klasami integracyjnymi

Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych

ul. Marcinkowskiego 26, 66-300 Międzyrzecz, tel./ fax (095) 742 95 75

e-mail: zsbmcz@onet.eu

<http://www.zsb-miedzyrzecz.edu.pl/>

powiat świebodziński**Zespół Edukacyjny**

Przedszkole Integracyjne „Gromadka Misia Uszatka”

tel. (095) 717 005 12

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego

ul. Mickiewicza, 66-440 Skwierzyna, tel./ fax (095) 717 00 35

e-mail: sp_skwierzyna@poczta.onet.pl

<http://www.spskwierzyna.net/ze/index.php.php>

powiat zielonogórski**Bajkowe Przedszkole Misia Uszatka Nr 5 z Oddziałem Integracyjnym**

os. Nadodrzańskie 3B, 66-100 Sulechów, tel. (068) 385 25 12

e-mail: bajkowe@go2.pl

<http://www.przedszkole5.eu/>

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka

ul. Graniczna 5A, 66-016 Czerwieńsk, tel. (068) 327 80 76

e-mail: spczerwiensk@tlen.pl

<http://www.pspczerwiensk.pl/>

- klasy integracyjne

Publiczna Szkoła Podstawowa w Drzonkowie z Oddziałami Integracyjnymi

Drzonków ul. Szkolna 2, 66-004 Racula, tel. (068) 327 51 28

e-mail: szkola@pspdrzonkow.pl; psp1drzonkow@op.pl

<http://www.pspdrzonkow.hekko.pl/wordpress2/>

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy z Oddziałami Integracyjnymi

ul. 9 Maja 6, 66-015 Przylep, tel./ fax (068) 321 16 76

e-mail: pspprzylep@gminazg.pl

<http://www.pspprzylep.edu.pl/>

Publiczne Gimnazjum im. Króla Bolesława Chrobrego w Przylepie

ul. 9 Maja 6, 66-015 Przylep, tel. (068) 321 36 44

e-mail: sekretariatpg@poczta.onet.pl

<http://przylep.edu.pl/id-2013-2014>

- klasy integracyjne

Publiczna Szkoła Podstawowa

ul. Witosza 30, 66-003 Zabór, tel. (068) 327 40 15, fax (068) 327 42 33

e-mail: spzabor1@wp.pl

<http://spzabor.wizytowka.pl/>

- klasy integracyjne

Publiczne Gimnazjum w Drzonkowie z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Szkolna 2, poczta 66-004 Racula, tel./ fax (068) 327 55 07

e-mail: sekretariatgim@vp.pl

<http://www.gimnazjum-drzonkow.pl/>

powiat żagański

Miejskie Przedszkole Nr 3 z Oddziałem Żłobkowym

ul. X-Lecia 24, 68-100 Żagań, tel. (068) 478 75 34

<http://www.mp3.um.zagan.pl/Przedszkole.html>

- z oddziałem dla dzieci niepełnosprawnych

powiat żarski

Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Fryderyka Chopina z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Szymanowskiego 8, 68-200 Żary, tel./ fax (068) 470 27 77, tel. 0501 325 187

e-mail: sp1zary1@wp.pl

<http://www.sp1.zary.pl/>

Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Henryka Sienkiewicza z Oddziałami Integracyjnymi

ul. 9 Maja 8, 68-200 Żary, tel./ fax (068) 374 38 45

e-mail: zarysp3@wp.pl

<http://www.sp3-zary.pl/>

■ PRZEDSZKOLA I SZKOŁY PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE
POZARZĄDOWE DZIAŁAJACE NA RZECZ OSÓB Z AUTYZMEM

Gorzów Wielkopolski

Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem

ul. Walczaka 42, blok 15, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel./ fax (095) 722 60 97
e-mail: autyzm1_gorzow@wp.pl
<http://www.autyzm-gorzow.org/>

Stowarzyszenie prowadzi:

***Ośrodek Rewalidacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy
dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem***

ul. Walczaka 42, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel./ fax (095) 722 60 97
e-mail: autyzm1_gorzow@wp.pl
<http://www.autyzm-gorzow.org/>

W ramach Ośrodka prowadzone jest:

- roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne
- realizacja obowiązku szkolnego w zakresie szkoły podstawowej na mocy porozumienia z placówkami macierzystymi
- pełnienie obowiązku szkolnego przez dzieci i młodzież z upośledzeniem głębokim poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych

Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Autyzmem

ul. Armii Polskiej 31, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 722 60 97
ul. Małszyńska 8, 66-400 (oddział przedszkola), Gorzów Wielkopolski,
tel. (095) 722 60 97

Zielona Góra

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem”

ul. Sienkiewicza 10, 65-443 Zielona Góra, biuro: tel. 0 502 030 516, (068) 455 69 40
e-mail: biuro@autyzm.zgora.pl
www.autyzm.zgora.pl

Stowarzyszenie prowadzi:

Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami dla Dzieci z Autyzmem w Zielonej Górze

ul. Sienkiewicza 10, 65-443 Zielona Góra, tel. do Dyrekcji Przedszkola 0 503 789 765,
tel. do Przedszkola 0 793 333 124
e-mail: przedszkole@dalejrazem.pl
<http://przedszkole.dalejrazem.pl/#>

III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji życiowej, spowodowanej wychowywaniem dziecka z autyzmem, **masz prawo** skorzystać z różnych form wsparcia oferowanego w ramach pomocy społecznej przez ośrodek pomocy społecznej (OPS).

Spełniając warunki dotyczące dochodów, możesz starać się w OPS m.in. o zasiłek celowy. Natomiast niezależnie od dochodów masz prawo do pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (pomoc dla Twojego dziecka).

■ SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE (SUO)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (SUO) są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Wsparcie w postaci usług przyznaje się osobom, które wymagają pomocy innych. Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala w decyzji administracyjnej ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W ramach SUO prowadzone jest m.in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym także wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji, asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, t.j. współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wszechstronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług. W ramach usług mogą być realizowane zalecenia przekazywane przez terapeutów do pracy w domu. Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in.: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedę, terapeutę zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Osoby te muszą także posiadać określony w przepisach staż pracy.

■ **UWAGA** ►► Specjalistyczne usługi opiekuńcze są szczególnie cenną formą wspomaganie umożliwiającą m.in.:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży intensywnych form kompleksowych oddziaływań (najlepiej przez współpracę osób świadczących SUO ze specjalistycznym ośrodkiem, w którym będą przygotowywane programy terapeutyczne, rehabilitacyjne i edukacyjne),
- pomoc asystenta w różnych sytuacjach życiowych – w placówkach edukacyjnych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, a także w integracji społecznej w codziennym życiu.

SUO przyznawane są niezależnie od dochodów. Jednak poziom dochodów odgrywa rolę przy ustalaniu odpłatności za korzystanie z usług. W przypadku dochodu poniżej 477 zł netto na osobę w rodzinie, usługi te realizowane są nieodpłatnie, w przypadku przekroczenia tego progu są współfinansowane w różnym stopniu przez świadczeniobiorcę.

» WAŻNE! «

Jeżeli chcesz starać się o specjalistyczne usługi opiekuńcze:

- należy złożyć w Ośrodku Pomocy Społecznej podanie o przyznanie tej formy pomocy (na kopii podania poprosz o potwierdzenie jego złożenia, podanie możesz także posłać listem poleconym),
- konieczne jest dołączenie zaświadczenia lekarskiego, wydanego przez lekarza psychiatrę, które określa potrzebę korzystania z usług,
- OPS przeprowadzi wywiad środowiskowy,
- OPS powinien wydać decyzję administracyjną dot. przyznania bądź nie tej formy pomocy,
- usługi przysługują niezależnie od tego czy rodzic zrezygnował z pracy, by opiekować się dzieckiem czy też pracuje,
- fakt, że dziecko chodzi do przedszkola czy szkoły nie stanowi powodu odmowy przyznania usług.

Więcej na temat SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi można przeczytać na stronie internetowej Fundacji SYNAPSIS:

http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/rozporzadzenie_suo.pdf

<http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/suo.pdf>

■ ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE – ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej (np. pokrycie kosztów zakupu leków, opłacenie specjalistycznej terapii, niedostępnej w ramach publicznej służby zdrowia, pokrycie kosztów dojazdu na terapię, zakup żywności, opału).

Zasiłek ten przyznawany jest rodzinom, w których miesięczny dochód netto (po odjęciu składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych i ew. alimentów płaconych przez członka rodziny) nie przekracza 351 zł na osobę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach rodzinie przekraczającej kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości 351 zł lub 477 zł.

Z podaniem o zasiłek celowy należy zwrócić się do OPS w miejscu zamieszkania. W trakcie procedury przyznawania pomocy zostanie przeprowadzony wywiad środowiskowy przez pracownika socjalnego; trzeba będzie dostarczyć także informacje o dochodach rodziny.

■ PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Praca socjalna świadczona jest przez pracownika socjalnego i ma na celu wsparcie osób i rodzin (m.in. rozwinięcie i wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej), opiekujących się osobą z autyzmem. W ramach pracy socjalnej można oczekiwać wsparcia w pokierowaniu gdzie i jak załatwić sprawy związane np. z uzyskaniem dla dziecka stosownego orzeczenia, świadczeń. Pracownik socjalny powinien wspierać rodzinę także w szukaniu miejsc, w których można uzyskać pomoc dla dziecka, młodej czy dorosłej osoby z autyzmem, kierować do innych instytucji pomocowych. Praca socjalna i poradnictwo świadczone są osobom i rodzinom bez względu na posiadany przez nie dochód. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub potrzebują wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy dot. funkcjonowania rodziny, w tym problemy związane z opieką nad osobą niepełnosprawną. Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, ani wydania decyzji administracyjnej w tej sprawie.

Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 115, poz. 728),
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 19 kwietnia 2005 r.
w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2005 r., nr 77, poz. 672),
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r.
w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., nr 189, poz. 1598 z późn. zm.)

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem specjalistycznych usług opiekuńczych możesz kontaktować się z:

**Wydziałem Polityki Społecznej Urzędzie
Wojewódzkim w Gorzowie Wielkopolskim**
ul. ul. Jagiellończyka 8, 66-400 Gorzów Wielkopolskim, tel. (095) 711 52 48
e-mail: . wss@ uwoj.gorzow.pl

Lubuskim Urzędem Wojewódzkim
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra, tel. (068) 452 71 62, 452 71 00, 452 71 70

Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Zielonej Górze
ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra, tel. (068) 456 55 10, fax (068) 325 50 69
e-mail: pomoc@um.lubuski.pl

■ **Gdzie szukać informacji?** ►► W zależności od tego czy mieszkasz w gminie miejskiej, miejsko-wiejskiej, wiejskiej, ośrodek pomocy społecznej może nosić nazwę: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Informacje o Ośrodku Pomocy Społecznej w Twojej gminie możesz uzyskać w Urzędzie Gminy (Miasta).

IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Jeżeli wychowujesz dziecko niepełnosprawne (tj. z orzeczoną niepełnosprawnością), masz prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne (zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenie pielęgnacyjne). Świadczenia te mają na celu pokrycie, choćby częściowe, wydatków związanych z wychowywaniem dziecka niepełnosprawnego.

■ ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest osobie niepełnosprawnej lub jej opiekunowi prawnemu w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Kwota zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153,00 zł miesięcznie. Jego przyznanie nie jest uzależnione od wysokości dochodów (świadczenie to przysługuje niezależnie od wysokości dochodów).

Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 18 grudnia 2008 r., Nr 223, poz. 1456), **okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.**

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku do 16 roku życia z orzeczoną niepełnosprawnością,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21 roku życia,
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny NIE przysługuje:

- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt tej osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ),
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o zasiłek pielęgnacyjny

Do wniosku o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o zasiłek pielęgnacyjny (kopię tę może uwierzytelnić – potwierdzić zgodność z oryginałem urzędnik przyjmujący dokumenty; uwierzytelnienia kopii dokumentu można dokonać także w urzędzie wystawiającym dokument tożsamości, np. w odpowiednim wydziale urzędu miasta wydającym dowody osobiste; uwierzytelnienie to jest dokonywane bezpłatnie),
- orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na dziecko do 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem daty powstania niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia).

Postępowanie w sprawach o zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się na wniosek rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności bądź stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony (np. na okres jednego roku).

W przypadku, gdy wniosek o przyznanie zasiłku zostanie złożony w ciągu 3 miesięcy od wydania orzeczenia o niepełnosprawności, zasiłek przyznaje się od dnia zgłoszenia wniosku o wydanie orzeczenia.

Ponadto w przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności i ponownego ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności stanowiącego kontynuację poprzedniego orzeczenia, prawo do zasiłku ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, jeżeli osoba spełnia warunki uprawniające do nabycia tych świadczeń oraz złożyła wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w terminie miesiąca od dnia utraty ważności poprzedniego orzeczenia, zaś wniosek o przyznanie świadczenia w terminie 3 miesięcy od dnia wydania orzeczenia.

Uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego ustala i wypłaca gmina (urząd gminy/miasta) lub ośrodek pomocy społecznej.

■ ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka, w tym dziecka niepełnosprawnego.

Uprawnionymi do ubiegania się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami są obywatele polscy oraz cudzoziemcy:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach lub w związku z uzyskaniem w Polsce statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Polski.

Świadczenia rodzinne przysługują w/w osobom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

WYSOKOŚĆ DOCHODU UPRAWNIAJĄCA DO ZASIŁKU RODZINNEGO WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie, uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy nie przekracza kwoty określonej w ustawie.

Prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami ustala się na okres dwunastu miesięcy. Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456) okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.

Wniosek o przyznanie zasiłku rodzinnego oraz przysługujących do niego dodatków można złożyć w czasie trwania tego okresu. Prawo do zasiłku ustalane jest wtedy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do końca danego okresu zasiłkowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 574,00 zł**. Natomiast w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 664,00 zł**.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,

- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka (o ile wystąpił do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka),
- osobie uczącej się do ukończenia przez nią 24 r.ż. (w rozumieniu ustawy jest nią oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony). *Uwaga: w dalszej części opracowania pominięte zostaną zagadnienia związane z prawem do zasiłku rodzinnego dla osoby uczącej się.*

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje na:

- **dziecko do ukończenia 18 roku życia**, a jeżeli kształci się w szkole – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 21 lat,
- **dziecko niepełnosprawne legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym** (o ile niepełnosprawność powstała do 21. r.ż.) **lub znacznym do ukończenia 24 roku życia**, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej.

Zgodnie z przepisami za dzieci uważa się dzieci własne osoby ubiegającej się o zasiłek, dzieci jej małżonka, dzieci przysposobione (adoptowane) oraz dzieci, w sprawie których toczy się postępowanie o przysposobienie lub dzieci znajdujące się pod opieką prawną.

Zasiłek rodzinny NIE przysługuje na dziecko, jeżeli

przebywa ono w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (instytucją taką jest m.in.: dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, szkoła zapewniająca nieodpłatnie pełne utrzymanie),

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- pozostaje w związku małżeńskim,
- jest uprawnione do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz tego dziecka od drugiego z rodziców, chyba, że: rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone, sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny zagranicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku osób utrzymujących się z gospodarstwa rolnego przyjmuje się, że miesięczny dochód z 1 ha przeliczeniowego wynosi 1/12 dochodu z pracy w gospodarstwach indywidualnych ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", nie później niż do dnia 23 września każdego roku przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie danych statystycznych art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., nr 13681, z późn. zm.).

Zasiłek rodzinny i dodatki przysługują, chociaż dochód na osobę w rodzinie przekracza podane wyżej kwoty, jeżeli kwota tego przekroczenia przypadająca na osobę w rodzinie jest

niższa lub równa kwocie najniższego zasiłku rodzinnego (tj. 115 zł) i jeżeli zasiłek rodzinny przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje.

Jeżeli sytuacja rodziny uległa pogorszeniu, nastąpiła utrata dochodu (np. rodzic stracił pracę lub otrzymuje mniejszą pensję, albo gdy rozpoczął urlop wychowawczy, utracił prawo do zasiłku dla bezrobotnych, nie otrzymuje części lub całości alimentów, wyrejestrował działalność gospodarczą, utracił zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne, a także emeryturę, rentę, w tym rentę rodzinną, rentę socjalną) wówczas dochód ten zostaje pomniejszony o utracone zarobki, dochody.

Sposób obliczania dochodu do ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami:

Przy ustalaniu prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków bierze się pod uwagę dochód netto, tj. po odliczeniu od uzyskiwanych dochodów obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zapłaconego podatku dochodowego. Do dochodu nie wlicza się alimentów płaconych przez członka rodziny na rzecz innej osoby.

Ustawa określa bardzo wiele źródeł dochodów, które są brane pod uwagę przy ustalaniu dochodu na osobę w rodzinie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich.

Do dochodu wlicza się osiągnięte przez rodziców i dzieci w poprzednim roku kalendarzowym:

- wynagrodzenie za pracę w ramach stosunku pracy, umów zlecenia, umowy agencyjnej i o dzieło,
- przychody z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej,
- emerytury, renty (renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, renta socjalna),

powyższe przychody dokumentuje się zaświadczeniem z Urzędu Skarbowego,

- przychody podlegające opodatkowaniu zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. dotyczy to przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podst. przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, np. renty dla osób represjonowanych i członków ich rodzin, ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny przysługujące kombatanom (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- zasiłki chorobowe,
- otrzymywane alimenty na rzecz dzieci (dokumentuje się je: kopią odpisu wyroku sądu zasądającego alimenty na rzecz osoby w rodzinie lub kopią odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, przekazami, przelewami dot. otrzymywanych alimentów niższych niż zasądzone, zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także wysokości faktycznie ściąganych alimentów),
- stypendia określone w przepisach o systemie oświaty i o szkolnictwie wyższym oraz inne stypendia przyznawane uczniom i studentom,
- dochody uzyskane z gospodarstwa rolnego,
- zaliczka alimentacyjna,
- dochody uzyskiwane za granicą RP (pomniejszone o podatek i należne składki).

Do dochodów rodziny NIE wlicza się:

- świadczeń z pomocy społecznej przysługujących na podstawie ustawy o pomocy społecznej (np. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy),
- dodatków mieszkaniowych,
- nieotrzymywanych alimentów przysługujących członkowi rodziny (np. dziecku) na podstawie wyroku sądu lub ugody sądowej (trzeba to udokumentować),
- opłat dotyczących pobytu członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (np. dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy),
- dochodu członka rodziny przebywającego w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- płaconego czynszu z tytułu dzierżawy,
- dochodów uzyskanych z gospodarstwa rolnego, które zostało oddane w dzierżawę na podst. przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Dokumentami potwierdzającymi wysokość dochodu rodziny są m.in.:

- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli dochody te podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych,
- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości należnego zryczałtowanego podatku dochodowego za dany rok albo decyzja ustalająca wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej (dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą),
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli członkowie rodziny rozliczają się na podst. przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. z tytułu najmu mieszkania,
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego innego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy niepodlegającego opodatkowaniu,
- zaświadczenie właściwego organu gminy o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy albo nakaz płatniczy na ten rok,
- kopie przekazów lub przelewów pieniężnych dokumentujące wysokość alimentów, jeżeli członkowie rodziny są zobowiązani wyrokiem sądu lub ugodą sądową do ich płacenia, na rzecz osoby spoza rodziny (kopie te muszą zostać potwierdzone przez osobę przyjmującą dokumenty, stąd składając wniosek należy mieć ze sobą oryginały przekazów lub przelewów),
- kopię odpisu wyroku sądu zasądającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub kopię odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej lub kopię odpisu zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem, a także przekazy lub przelewy pieniężne dokumentujące faktyczną wysokość otrzymanych alimentów oraz zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów, w przypadku uzyskania alimentów niższych niż zasądzone w wyroku, ugodzie sądowej lub ugodzie przed mediatorem,
- zaświadczenie o wysokości ponoszonej opłaty za pobyt członka rodziny, przebywającego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,

- dokument potwierdzający utratę dochodu (np. świadectwo pracy) oraz wysokość utraconego dochodu, jeżeli dochód rodziny uległ obniżeniu w stosunku do roku, z którego brane są pod uwagę dochody.

W skład rodziny zalicza się: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 r. ż., a także dziecko, które ukończyło 25 lat legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Do rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim oraz pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

O rodzinie wielodzietnej, w myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych, mówimy wtedy, gdy rodzina wychowuje troje i więcej dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego.

DOKUMENTY WYMAGANE PRZY UBIEGANIU SIĘ O ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

W zależności od tego, o jaki dodatek ubiega się dana osoba jest ona zobowiązana złożyć szereg dokumentów potwierdzających jej uprawnienia do ich otrzymywania. Poniżej przedstawione są niektóre z tych dokumentów - załącza się je do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych:

- zaświadczenie o dochodach osiągniętych przez członków rodziny z urzędu skarbowego,
- akty urodzenia dzieci,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego stwierdzający przysposobienie lub zaświadczenie sądu rodzinnego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację,
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
- zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły lub szkoły wyższej,
- zaświadczenie z urzędu pracy o braku propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej dla osoby ubiegającej się o dodatek,
- zaświadczenie pracodawcy o terminie urlopu wychowawczego i okresie, na jaki został dzielony, oraz o okresach zatrudnienia,
- zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Podmiot realizujący świadczenia (ośrodek pomocy społecznej lub urząd gminy) może domagać się także dostarczenia innych dokumentów mających wpływ na ustalenie prawa do otrzymywania zasiłku wraz z dodatkami.

Spis dokumentów, które należy złożyć przy ubieganiu się o zasiłek rodzinny można otrzymać w urzędzie gminy, ośrodku pomocy społecznej.

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU RODZINNEGO wynosi miesięcznie:

- **77 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- **106 zł** na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku,
- **115 zł** na dziecko powyżej 18 roku do ukończenia 24 roku.

DODATKI PRZYSŁUGUJĄCE DO ZASIŁKU RODZINNEGO

- **dodatek z tytułu urodzenia dziecka** (jednorazowo 1000 zł) – przysługuje matce (jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną) lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka. Dodatek wypłacany jest jednorazowo do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia. Dodatek przysługuje opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

- **dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** (400 zł miesięcznie) – przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres:

o 24 miesiące kalendarzowych,

o 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,

o 72 miesiące kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dodatek ten nie przysługuje osobie przebywającej na urlopie wychowawczym jeżeli:

- bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego była zatrudniona (stosunek pracy) przez okres krótszy niż 6 miesięcy,
- podjęła lub kontynuuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- w okresie urlopu wychowawczego korzysta z zasiłku macierzyńskiego,
- dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu z wyjątkiem dziecka, które przebywa w zakładzie opieki zdrowotnej oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.
- **dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka** przysługuje, (o ile nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców) gdy: drugi z rodziców nie żyje, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek ten wynosi 170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340 zł na wszystkie dzieci w rodzinie. W przypadku wychowywania dziecka niepełnosprawnego² lub z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności dodatek na to dziecko wynosi 250 zł, nie więcej jednak niż 500 zł na wszystkie dzieci.
- **dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** (80 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego).
- **dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka** (60 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5 r.ż., 80 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 r.ż. do ukończenia 24 r.ż.). Dodatek ten przysługuje na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka niepełnosprawnego³.
- **dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego** (100 zł jeden raz w roku, nie musi być koniecznie wypłacony we wrześniu). Dodatek przysługuje także na dzieci uczęszczające do „zerówki” (roczne przygotowanie przedszkolne). Dodatek przeznaczony jest na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Wniosek należy składać do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne, czyli do dnia 31 października.

- **dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania** (wypłacany przez 10 miesięcy, od września do czerwca). Dodatek ten przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (90 zł miesięcznie), lub w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej (50 zł miesięcznie).

Ponadto można ubiegać się o **jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się żywego dziecka** w wysokości 1.000 zł. Zapomoga ta przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli **dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł**. Wniosek o wypłatę zapomogi należy złożyć w urzędzie gminy / ośrodka pomocy społecznej w ciągu 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a gdy sprawa dot. dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Zapomoga przysługuje pod warunkiem, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, i zostało to potwierdzone zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE OTRZYMANIA ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej.

W przypadku problemów i wątpliwości można także zwrócić się o pomoc w uzyskaniu tego zasiłku do ośrodka pomocy społecznej, który także ma prawo do występowania o zasiłki rodzinne na rzecz uprawnionych osób. W wielu gminach zasiłek wraz z dodatkami przyznaje i wypłaca właśnie ośrodek pomocy społecznej (wydzielony dział świadczeń rodzinnych), któremu to zadanie zlecił urząd gminy lub miasta.

W przypadku wątpliwości dotyczących samotnego wychowywania dziecka może być przeprowadzony wywiad lub informacje te może przekazać ośrodek pomocy społecznej, o ile osoba ubiegająca się o świadczenie znajduje się pod jego opieką i w ciągu ostatnich 3 miesięcy był przeprowadzany rodzinny wywiad środowiskowy.

Uwaga: w przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, uzyskania dochodu lub w przypadku wystąpienia innych zmian mających wpływ na uprawnienia do zasiłku rodzinnego osoba zainteresowana jest zobowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym instytucji wypłacającej świadczenia rodzinne.

Na jednego członka rodziny przysługuje tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami (w zależności od uprawnień może przysługiwać jeden lub kilka dodatków).

Uprawnienia do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ustala i wypłaca gmina lub ośrodek pomocy społecznej.

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami jest wypłacany nie później niż do ostatniego dnia miesiąca, za który zostało przyznane świadczenie. Jeżeli dokumenty zostaną złożone po 10 dniu miesiąca świadczenie za ten miesiąc zostanie wypłacone najpóźniej do ostatniego dnia następnego miesiąca.

Od każdej decyzji w sprawie zasiłku rodzinnego przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Każda decyzja zawiera pouczenie, w którym podany jest organ, do którego służy odwołanie i termin, w którym to odwołanie można złożyć. Należy uważnie czytać pouczenia w tej sprawie i ściśle stosować się do zawartych w nich informacji.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., Nr 1456 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456);
3. Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., Nr 13681, z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., Nr 3);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., nr 959).

■ ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwać będą:

- rodzicom (matka lub ojciec),
- opiekunowi faktycznemu dziecka
(osoby opiekujące się dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie)
- osobom będącym rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności)

z tytułu rezygnacji z pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem

legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności, zawierającym wskazania dotyczące konieczności:

- stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz
 - stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- albo
- legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (dot. osób powyżej 16 r.ż.).

Jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała przed ukończeniem 18-go roku życia lub w trakcie nauki w szkole (lub szkole wyższej), jednak nie później niż do ukończenia 25-go roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne NIE przysługuje jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny,
 - została umieszczona w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki,
 - w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę (z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej) i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie (*uwaga: oznacza to, że jeżeli np. matka przebywa na urlopie wychowawczym i opiekuje się młodszym, zdrowym dzieckiem i pobiera z tego tytułu dodatek do zasiłku rodzinnego, to ojciec nie może pobierać świadczenia pielęgnacyjnego na niepełnosprawne dziecko w rodzinie. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku, gdy na dwoje dzieci niepełnosprawnych każde z rodziców ubiegałoby się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego*).

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Natomiast od 1 stycznia 2015 r. wysokość świadczenia pielęgnacyjnego **wynosi 1000 zł**.

Osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne spełniające nowe, obowiązujące od 1 stycznia 2013 r. warunki ustawowe, w okresie od kwietnia do grudnia 2013 r. mają również prawo do przyznawanego z urzędu **dodatku w wysokości 200 zł miesięcznie** na podstawie rządowego programu wspierania osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne.

Łączna wysokość wsparcia dla osób otrzymujących obecnie świadczenie pielęgnacyjne **wynosi 1200 zł miesięcznie**.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o świadczenie pielęgnacyjne:

Do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń pielęgnacyjnych należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,

- zaświadczenia lub oświadczenia o wysokości dochodów, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U.05.105.881) - są to te same dokumenty potwierdzające wysokość dochodu rodziny, które należy dołączyć w razie ubiegania się o zasiłki rodzinne i/lub dodatki do nich (np. zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny),
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości, co do okoliczności stanowiących podstawę udzielenia świadczenia, organ udzielający może przeprowadzić wywiad środowiskowy. W takim przypadku organ udzielający świadczenia może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach będących podstawą do wydania decyzji, jeżeli okoliczności te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji. Brak jest podstaw prawnych do przeprowadzenia na potrzeby świadczeń rodzinnych rodzinnego wywiadu środowiskowego. Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu (np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

- **Gdzie ubiegać się o świadczenie?** ► Świadczenia rodzinne są przyznawane i wypłacane przez Urząd Gminy bądź Urząd Miasta. W niektórych gminach może być to także Ośrodek Pomocy Społecznej (wydział świadczeń rodzinnych). Zasiłek pielęgnacyjny może być wypłacany przez OPS lub oddział ZUS.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992j.t.)

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne Rozporządzenie Rady (Dz. U. Nr 298, poz. 1769)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz.U.2009.129.1058)

■ SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 i 1529) ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie wtedy, gdy:

- niepełnosprawność została stwierdzona czy nabyta po 25. roku życia lub związana jest np. z wiekiem osoby, nad którą trzeba sprawować opiekę.

Zasiłek przyznawany będzie rodzicom, ale tylko w przypadku, kiedy jedno z nich zrezygnowało z pracy zawodowej. Natomiast zasiłek nie będzie przysługiwał rodzicowi, który nigdy pracy nie podejmował. Otrzymywać go będą również inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny i które zrezygnują z pracy w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wyniesie **520 zł** miesięcznie¹.

Zasiłek będzie uzależniony od kryterium dochodowego w wysokości **623 zł** miesięcznie²

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno - rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,

b) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów,

c) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego,

d) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2) osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

3) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

4) członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego;

5) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub prawo do świadczenia pielęgnacyjnego;

¹ przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 specjalnego zasiłku opiekuńczego za każdy dzień. Należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę.

² łączny dochód dwóch rodzin: rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki, w przeliczeniu na osobę

6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o specjalny zasiłek opiekuńczy świadczenie:

Do wniosku o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o specjalny zasiłek opiekuńczy,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- zaświadczenia o dochodach, wszystkich domowników, w tym także zaświadczenie o dochodach osoby niepełnosprawnej nad którą sprawują
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Przy ustalaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego obowiązkowe będzie przeprowadzanie wywiadu środowiskowego.

Za osobę pobierającą specjalny zasiłek opiekuńczy opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu (np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992 z późn.zm.), 2. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz. U. 28 czerwca 2012r., poz.732), 3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2011 r., Nr 298, poz. 1769 z późn. zm.), 4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 129, poz. 1058), 5. Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 1548).

V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Jeżeli chcesz korzystać z uprawnień i świadczeń przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, Twoje dziecko powinno mieć wydane orzeczenie o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) lub orzeczenie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia).

■ TRYB ORZEKANIA

Orzeczenia te są wydawane na wniosek osoby zainteresowanej (lub jej przedstawiciela prawnego) na określony czas, zazwyczaj na 2-3 lata (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może być wydane bezterminowo). Orzeczenia te wydają Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (w miastach na prawach powiatu są to Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności). Aby otrzymać orzeczenie należy:

- złożyć do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wypełniony wniosek o wydanie orzeczenia,
- dołączyć do wniosku zaświadczenie lekarskie na określonym druku wypełnione przez lekarza, pod którego opieką znajduje się dana osoba (wskazane jest, aby w przypadku osoby z autyzmem lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, był to lekarz psychiatra),
- dołączyć do wniosku kserokopię dokumentacji medycznej, wyników badań, konsultacji, opinie psychologiczne, opinie pedagogiczne (dokumenty odnoszące się do potwierdzenia stanu zdrowia). Druk wniosku i zaświadczenia lekarskiego można otrzymać w siedzibie zespołu orzekającego,
- orzeczenie wydawane jest po przeprowadzeniu oceny stanu zdrowia – osoba zainteresowana jest wzywana na posiedzenie składu orzekającego, jeżeli lekarz wystawiający zaświadczenie, stwierdzi, że jest w stanie stawić się.

Orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zawiera m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Orzeczenie jest decyzją administracyjną. Od negatywnej decyzji można się odwołać w terminie 14 dni od jej otrzymania.

W przypadku negatywnej decyzji drugiej instancji, można odwoływać się do Sądu Rejonowego, Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Druga instancja w procesie orzekania to: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (to tam kierowane są odwołania od decyzji zespołów powiatowych).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o Wojewódzkim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz o Powiatowych Zespołach ds. Orzekania o Niepełnosprawności można uzyskać w Ośrodku Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwie Powiatu.

**Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Gorzowie Wielkopolskim**

ul. Jagiellończyka 8, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 711 54 02
e-mail: henryka.lukowiak@lubuskie.uw.gov.pl (Przewodnicząca Zespołu);
piotr.myczkowski@lubuskie.uw.gov.pl (Sekretarz)

**Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
w Gorzowie Wielkopolskim**

ul. Walczaka 42 pawilon 2, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 733 92 64
e-mail: bakowska@gcprips.gorzow.pl
dla miasta Gorzowa Wielkopolskiego, powiatu słubickiego i sulęcińskiego

**Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności nr 2
w Gorzowie Wielkopolskim**

ul. Walczaka 110, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel./ fax (095) 736 06 80, 736 06 94,
736 06 10
e-mail: orzeczenia@powiatgorzowski.pl
dla powiatów: gorzowskiego i strzelecko-drezdeneckiego

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowej Soli

ul. Piłsudskiego 65, 67-100 Nowa Sól, tel. (068) 458 67 30
e-mail: orzeczenia@powiat-nowosolski.pl
dla powiatów: nowosolskiego i wschowskiego

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

ul. Zaków 3, 66-200 Świebodzin, tel. (068) 475 53 49, tel./ fax (068) 475 53 48
e-mail: rdzieciaszek@wp.pl
dla powiatów: świebodzińskiego i międzyrzeckiego

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zielonej Górze

ul. Dąbrowskiego 1, 65-001 Zielona Góra, (068) 458 05 30 do 34
e-mail: pzon.zgora@o2.pl
dla: miasta Zielona Góra oraz powiatów zielonogórskiego i krośnieńskiego

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności z Zielonej Górze

ul. Długa 13, 65- 401 Zielona Góra, tel. (068) 458 05 30 (do 34)

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żaganiu

ul. Szprotawska 28, 68-100 Żagań, tel. (068) 377 24 30
e-mail: p.z.o.n@neostrada.pl
dla powiatów: żagańskiego i żarskiego

■ LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Jeżeli jest już wydane orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, możesz postarać się o legitymację osoby niepełnosprawnej. Legitymację wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Legitymacja uprawnia m.in. do korzystania z ulgowych przejazdów PKP i PKS (78% ulga w przejazdach na leczenie i rehabilitację, w tym na turnusy rehabilitacyjne).

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 1 lutego 2002 r.
w sprawie kryteriów niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r., nr 17, poz. 162),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 lipca 2003 r.
w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r., nr 139, poz. 1328).*

■ ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ

Zasady przyznawania ulg na przejazdy komunikacją lokalną (gminną, miejską) określają przepisy lokalne – uchwała Rady Gminy/ Miasta. Oznacza to, że w poszczególnych gminach, miastach obowiązujące przepisy są inne.

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, jakie ulgi przysługują osobom niepełnosprawnym w przejazdach komunikacją lokalną w danej gminie, można uzyskać u przewoźnika (np. zakład transportu miejskiego) lub przeczytać w regulaminie przewozów środkami komunikacji gminnej.

Informacja dotycząca osób uprawnionych do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w **Zielonej Górze** znajduje się na stronie Miejskiego Zakładu Komunikacji <http://www.mzk.zgora.pl/index.php?bmf2PTcmbGFuZz1wbCZkYmlfaWQ9NQ==>:

Na stronie internetowej Miejskiego Zakładu Komunikacji w **Gorzowie Wielkopolskim** znajduje się Uchwała XXX/335/2012 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 20 maja 2012 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie uprawnień do zwolnień z opłat i ulg w opłatach za usługi przewozowe komunikacją miejską obowiązujące od 21 listopada 2012 r.

<http://www.mzk-gorzow.com.pl/images/stories/informacje/urm-lxv-1020-2009.pdf>

VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

■ TURNUS REHABILITACYJNY

Jest to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Celem turnusu jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Osoba niepełnosprawna (posiadająca stosowne orzeczenie) może ubiegać się o dofinansowanie do turnusu pod warunkiem, że:

- zostanie skierowana na turnus na wniosek lekarza, pod opieką którego się znajduje,
- w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków PFRON,
- weźmie udział w turnusie, który odbędzie się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę,
- nie będzie pełniła funkcji członka kadry na tym turnusie, ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu,
- złoży oświadczenie o wysokości osiągniętych dochodów,
- zobowiąże się do przedstawienia na turnusie, podczas pierwszego badania lekarskiego, informacji o stanie zdrowia, sporządzonej nie wcześniej niż na 3 mies. przed datą rozpoczęcia turnusu, wystawionej przez lekarza, pod którego opieką obecnie się znajduje.

O dofinansowanie do udziału w turnusie może także ubiegać się opiekun osoby niepełnosprawnej. W przypadku starań o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie brane są pod uwagę dochody. Przeciętny miesięczny dochód, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie powinien przekraczać kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym.

Istnieje możliwość otrzymania dofinansowania w sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego, ale wówczas kwotę dofinansowania pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony. Wniosek o dofinansowanie składa się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

- **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Ogólnokrajowy rejestr ośrodków uprawnionych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych oraz niezbędne informacje i druki wniosków znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej:

<https://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/dla-swiadczeniobiorcow/turnusy>

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. z 2007 r., nr 230, poz. 1694).

Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej

ul. Walczaka 42, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 733 92 60,
fax (095) 733 92 87
e-mail: sekretariat@gcprgorzow.pl
<http://www.gcprgorzow.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku

ul. Kościuszki 31, 66-530 Drezdenko tel. (095) 763 70 31 (41,42)
e-mail: cpr@pro.onet.pl
<http://drezdenko.pcpr.info/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim

ul. Pankiewicza 5-7, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 733 04 58 (60, 61)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim

ul. Piastów 10B, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel (068) 383 02 02
<http://www.pcpr.krosno-odrz.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu

ul. Przemysłowa 2, 66-300 Międzyrzecz, tel./ fax (095) 742 84 71 (sekretariat),
tel. (095) 742 84 70
e-mail: pcpr@powiat-międzyrzecki.pl
<http://www.pcpr.powiat-międzyrzecki.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowej Soli

ul. Piłsudskiego 65, 67-100 Nowa Sól, tel. (068) 457 43 30, fax (068) 457 43 31
e-mail: pcpr@powiat-nowosolski.pl
<http://www.pcprnowasol.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słubicach

ul. Sienkiewicza 28, 69-100 Słubice, tel./ fax (095) 758 21 40
e-mail: info@centrumslubice.pl
<http://www.centrumslubice.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie

ul. Szpitalna 9, 69-200 Sulęcín, tel./ fax (095) 755 07 53, 755 51 51
e-mail: pcpr_sulecin@wp.pl
<http://www.pcprsulecin.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie

ul. Żaków 3, 66-200 Świebodzin, tel. (068) 475 53 50 (51,52,53)
e-mail: pcpr_swieb@wp.pl
<http://www.pcpr.swiebodzin.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie

ul. Kosynierów 1c, 67-400 Wschowa, tel. (065) 540 17 58, tel./ fax (065) 540 17 59
e-mail: pcprwschowa@o2.pl
<http://www.pcprwschowa.pl/index1.htm>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze

ul. Podgórna 5, 65-057 Zielona Góra, tel. (068) 452 75 90
e-mail: sekretariat@pcpr.powiat-zielonogorski.pl
<http://www.pcpr.powiat-zielonogorski.pl/>

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze
ul. Długa 13, 65-401 Zielona Góra, tel. (068) 323 69 00
e-mail: biuro@mops.zgora.pl
<http://www.mops.zgora.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu
ul. Śląska 1, 68-100 Żagań, tel. (068) 477 77 71-78, 477 77 95-97, fax: (068) 477 77 74
e-mail: pcprzagan@o2.pl
<http://bip.wrota.lubuskie.pl/pcprzagan/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach
ul. Artylerzystów 6, 68-200 Żary, tel. (068) 363 06 80, fax (068) 363 06 88
e-mail: pcpr_zary@poczta.fm
<http://www.pcpr.powiatzarski.pl/>

■ DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie mogą starać się o dofinansowanie zakupu sprzętu mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz technicznych. Nie ma określonej listy tych sprzętów. Przez bariery techniczne należy rozumieć bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja bariery technicznej powinna powodować sprawniejsze działanie takiej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej funkcjonowanie w życiu codziennym. Przez bariery w komunikowaniu się należy rozumieć ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Likwidacja bariery w komunikowaniu się ma powodować umożliwienie osobie niepełnosprawnej sprawniejsze i bardziej swobodne porozumiewanie się oraz przekazywanie informacji.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz technicznych wynosi do 80% kosztów tego przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych może być przyznawane raz na trzy lata.

O dofinansowanie to mogą ubiegać się osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, stopniem niepełnosprawności. Dofinansowanie przyznaje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Tam też można otrzymać i złożyć stosowny wniosek.

■ Gdzie szukać informacji? ►► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2002 r., nr 96, poz. 861 z późn. zm.).

VII. WSPARCIE DLA DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM

Osoby dorosłe z autyzmem
lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi,
które zakończyły edukację
(maksymalnie mogą uczyć się do 24 r.ż.)
nie mają obecnie dostatecznego dostępu
do zróżnicowanych ofert
w zakresie dziennej aktywności
czy aktywizacji społecznej i zawodowej.

Rodzice mogą poszukiwać miejsca w następujących placówkach:

■ ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

W ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS), które są przeznaczone dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to zazwyczaj dzienne ośrodki wsparcia, choć mogą także funkcjonować jako ośrodki całonocne, okresowego pobytu. W większości są prowadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej, rzadziej przez organizacje pozarządowe.

ŚDS są ukierunkowane na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, działania zmierzające do poprawy funkcjonowania i jakości życia poprzez rozwijanie umiejętności, zdolności i zainteresowań.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 115, poz. 728).*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► O tym, czy w Twojej miejscowości funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, możesz dowiedzieć się w Ośrodku Pomocy Społecznej,
Wydziale Polityki Społecznej w Lubuskim Urzędzie Wojewódzkim
ul. Jagiellończyka 8, (95) 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 711 52 48, fax (095) 722 58 95

lub w **Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Zielonej Górze**
ul. Podgórna, 66-057 Zielona Góra, tel. (068) 456 55 10, fax (068) 325 50 69

Gorzów Wielkopolski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Armii Polskiej 38, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 720 56 95
e-mail: srodowiskowidom@gmail.com; wieslaw.antosz@wtz.com.pl

Filia

ul. Złotego Smoka 6, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 720 85 98
e-mail: info@wtz.com.pl; wieslaw.antosz@wtz.com.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy – Hostel

prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp.

ul. Walczaka 1, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 723 99 13
e-mail: hostelgorzow@wp.pl; zk.gorzowwielkopolski@psouu.org.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy – Filia

prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp.

ul. Walczaka 4, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 720 10 36

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Szczecińska 25, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. 0798 982 009
e-mail: sdsgorzow@o2.pl

Zielona Góra

Środowiskowy Dom Samopomocy nr 1

ul. Witebska 2, 65-534 Zielona Góra, tel. (068) 326 56 89
e-mail: sdsamopomocy@tlen.pl
http://www.mops.zgora.pl/PL/736/Srodowiskowy_Dom_Samopomocy_nr_1/

Środowiskowy Dom Samopomocy nr 2

ul. Witebska 2, 65-534 Zielona Góra, tel. (068) 326 56 89, 458 77 68
e-mail: srodowiskowy2@o2.pl, ewag42o2.pl
http://www.mops.zgora.pl/PL/728/Srodowiskowy_Dom_Samopomocy_nr_2/

powiat gorzowski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Niepodległości 19, 66-470 Kostrzyn, tel. (095) 752 30 33, 718 04 71
e-mail: sdskostrzyn@gmail.com

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Gorzowska 19, 66-431 Santok, tel. (095) 728 75 27, tel. / fax (095)728 75 14
e-mail: sds@santok.pl; ops@santok.pl

powiat krośnieński

Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Integracja”

ul. Piastów 10e, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. (068) 383 10 76
e-mail: pow.integracja@neostrada.pl

Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Integracja” – Filia w Gubinie

ul. Piastowska 67B, 66-620 Gubin, tel. (068) 359 05 32

e-mail: integracja.gubin@wp.pl

powiat międzyrzecki

Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Razem różnie!” w Skwierzynie

ul. Przemysłowa 42a, 66-440 Skwierzyna, tel. (095) 783 59 79, 0510 036 187

e-mail: b.adamiec@powiat-miedzyrzecki.pl; pow@powiat-miedzyrzecki.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Mieczysława Mikuły 1, 66-300 Międzyrzecz, tel. (095) 742 91 72

e-mail: dom@sdsmedzyrzecz.pl

<http://www.sdsmedzyrzecz.pl/>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Zamkowa 20, 66-330 Pszczew, tel. (095) 749 23 28, 0697 200 141

e-mail: opspszczew@go2.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Batorego 15, 66-440 Skwierzyna, tel. (095) 729 85 45

e-mail: ops@skwierzyna.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Poznańska 28, 66-320 Trzciel, tel. (095) 743 14 14

e-mail: ops@trzciel.pl

http://www.ops.trzciel.pl/informacje_sds.html

powiat nowosolski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Muzealna 46, 67-100 Nowa Sól, tel. (068) 475 18 99

e-mail: sds@sdsnowasol.pl; sds@mopsnowasol.pl

<http://mopsnowasol.pl/Jednostki/sds.htm>

powiat słubicki

Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Rzepinie

ul. Wojska Polskiego 30, 69-110 Rzepin, tel. (095) 759 89 51

e-mail: pow@powiatslubicki.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

Bieganów 11, 69-108 Cybinka, tel. (068) 391 13 22

e-mail: sds.bieganow2wp.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kostrzyńska 13a, 69-113 Górzycyca, tel. (095) 759 15 27, 0501 950 056

e-mail: sdsgorzyca@gmail.com

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Rybacka 3c, 69-220 Ośno Lubuskie, tel. (095) 757 13 42, 757 52 30

e-mail: opsosno@wp.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

Pl. Wolności 17 E, 69-100 Słubice, tel. (095) 758 01 53 (52)

e-mail: sds.slubice@onet.pl

powiat strzelecko-drezdeński

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Leśna 3, 63-250 Dobiegniew, tel. (095) 761 10 70

e-mail: sdsdobiegniew@wp.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Marszałkowska 18, 66-530 Drezdenko, tel. (095) 762 15 17

e-mail: sds-drezdenko@o2.pl

<http://www.drezdenko.pl/135,srodowiskowy-dom-samopomocy.html>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kościuszki 77/4, 66-540 Stare Kurowo, tel. (095) 781 95 79

e-mail: sdsstarekurowo@op.pl

powiat suleciński

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Jamatów 39B, 69-210 Lubniewice, tel. (095) 755 70 22, 757 67 26

e-mail: sds lubniewica@wp.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Żeromskiego 71, 69-200 Sulęcín, tel. (095) 755 27 86

e-mail: sds71@vp.pl

<http://www.sulecin.pl/pl/dla-mieszkanow/pomoc-spoeczna/76-rodowiskowy-dom-pomocy-spoecznej.html>

powiat świebodziński

Środowiskowy Dom Samopomocy

Pl. Wolności 14, 66-200 Świebodziń, tel. (68) 475 08 30, 475 08 21

e-mail: sds_swiebodzin@wp.pl

powiat zielonogórski

Środowiskowy Dom Samopomocy

Kruszyna 53a, 66-100 Sulechów, tel. (068) 478 22 60

e-mail: sds.sulechow@vp.pl

Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Parasol”

ul. Mieszka I 2-4, 65-064 Zielona Góra, tel. (068) 324 32 22

e-mail: pow.parasol@gmail.com

powiat żarski

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Bohaterów 2, 68-300 Lubsco, tel. (068) 479 37 88

e-mail: sds@lubsco.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Bohaterów Getta 19, 68-200 Żary, tel. (068) 475 56 05

e-mail: sds@sdszary.pl

■ WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat terapii zajęciowej (WTZ) jest dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły już edukację, miejscem rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie uzyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty mogą być organizowane m.in. przez organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia).

Uczestnikami WTZ mogą być jedynie osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności oraz z zaznaczonym w tym orzeczeniu wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie terapii.

Efekty aktywizacji zawodowej i społecznej powinny być oceniane nie rzadziej niż co 3 lata. Z założenia terapia zajęciowa i rehabilitacja w warsztatach powinny przygotowywać osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 marca 2004 r.
w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r., nr 63, poz. 587).*

Gorzów Wielkopolski

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Walczaka 42, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 725 87 76

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Czereśniowa 15a, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 729 59 43

Zielona Góra

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Spółdzielni Inwalidów "Rehabilitacja"

ul. Głowackiego 8b, 65-301 Zielona Góra, tel. (068) 453 74 12

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Katolickiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Tęcza" Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej - Zielona Góra

ul. II Armii 30-40, 65-736 Zielona Góra, tel. (068) 323 07 47

powiat gorzowski

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Stawna 40, 66-461 Kamień Wielki, tel. (095) 751 58 37

powiat krośnieński

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Gdańska 17, 66-620 Gubin, tel. (068) 455 81 73

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Piastów 10h, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. (068) 383 33 80

powiat międzyrzecki

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Podbielskiego 2, 66-300 Międzyrzecz, tel. (095) 741 17 92

powiat nowosolski

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Wróblewskiego 9, 67-100 Nowa Sól, tel. (068) 387 42 73

powiat słubicki

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Żabice, ul. Października 12, 69-113 Górzycyca, tel. (095) 759 12 08

powiat strzelecko-dreźnieński

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Słowackiego 14, 66-500 Strzelce Krajeńskie, tel. (95) 763 13 89

powiat sulęciński

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Lipowa 16c, 69-200 Sulęcín, tel. (095) 755 44 84

powiat świebodziński

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Strzelecka 1, 66-200 Świebodzin, tel. (068) 475 60 44

powiat wschowski

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Zielony Rynek 6, 67-400 Wschowa, tel. (065) 540 20 30

powiat żagański

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Jesionowa 3, 67-300 Szprotawa, tel. (068) 376 22 55

powiat żarski

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Emilii Plater 28, 68-200 Lubsko, tel. (068) 457 39 29 (30)

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Boh. Getta 19, 68-200 Żary, tel. (68) 475 56 04

Uwaga: osoby z autyzmem tworzą grupę przy ŚDS tel. (68) 475 56 08.

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dot. Warsztatów Terapii Zajęciowej w Twojej gminie, powiecie można znaleźć w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodku Pomocy Społecznej.

■ **ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ**

W zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) zatrudnia się osoby niepełnosprawne z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach, do których można zwrócić się o pomoc. Zakład aktywności może być utworzony przez gminę, powiat, fundację, stowarzyszenie.

BRAK

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W odpowiedzi na niezaspokojone potrzeby w zakresie pomocy osobom z autyzmem i ich rodzinom, powstają organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia). Bardzo często zakładają je rodzice dzieci czy młodych osób z autyzmem lub profesjonalści. Stowarzyszenia i fundacje utrzymują się m.in. z pieniędzy przekazywanych przez grantodawców – realizują projekty, w ramach których okresowo podejmowane są różnorodne działania (np. zajęcia dla dzieci, grupy wsparcia, poradnictwo prowadzone przez okres 12 miesięcy).

Organizacje prowadzą często grupy wsparcia, grupy samopomocowe, zajęcia specjalistyczne dla osób z autyzmem. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach gdzie można zwrócić się o pomoc.

■ Spis organizacji w województwie lubuskim

Gorzów Wielkopolski

Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem

ul. Walczaka 42, blok 15, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel./ fax (095) 722 60 97
e-mail: autyzm1_gorzow@wp.pl
<http://www.autyzm-gorzow.org/>

Stowarzyszenie prowadzi:

*Ośrodek Rewalidacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy
dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem*

Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny

Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Autyzmem

ul. Armii Polskiej 31, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (095) 722 60 97
ul. Małczyńska 8, 66-400 (oddział przedszkola), Gorzów Wielkopolski,
tel. (095) 722 60 97

Zielona Góra

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem”

ul. Sienkiewicza 10, 65-443 Zielona Góra, biuro: tel. 0 502 030 516, (068) 455 69 40
e-mail: biuro@autyzm.zgora.pl
www.autyzm.zgora.pl

Stowarzyszenie prowadzi:

Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami dla Dzieci z Autyzmem w Zielonej Górze

ul. Sienkiewicza 10, 65-443 Zielona Góra, tel. do Dyrekcji Przedszkola 0 503 789 765,
tel. do Przedszkola 0 793 333 124
e-mail: przedszkole@dalejrazem.pl
<http://przedszkole.dalejrazem.pl/#>

**Więcej informacji na temat świadczeń i uprawnień dla osób z autyzmem i ich rodzin
mogą Państwo uzyskać**

w Ośrodku Informacyjno-Prawnym Fundacji SYNAPSIS

ul. Ondraszka 3, 02-085 Warszawa

tel. (022) 825 01 34

e-mail: poradnictwo@synapsis.org.pl

www.synapsis.org.pl

Skargi na łamanie praw dziecka przyjmuje:

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32

00-450 Warszawa

tel. (022) 583 66 00, 800 12 12 12

fax (022) 583 66 96

e-mail: rpd@brpd.gov.pl

<http://www.brpd.gov.pl/>

Biuro jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 08.15 - 16.15